

موضوع:

علوم قرآن: ۱۸۹ (قرآن: ۳۲۶)

گروه مخاطب:

- تخصصی (طلاب و دانشجویان)

- عمومی

شماره انتشار کتاب (چاپ اول): ۲۲۴۹

مسلسل انتشار (چاپ اول و باز چاپ): ۳۶۰۲

کتاب های پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی / ۴۵۵

کتاب های مرکز فرهنگ و معارف قرآن / ۱۲۴

اسلامی، علی، ۱۳۳۷ -

سیمای ابرار در آینه قرآن / علی اسلامی (مدبر)؛ تهیه پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی، مرکز فرهنگ و معارف قرآن. - قم: مؤسسه بوستان کتاب (مرکز چاپ و نشر دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم)، ۱۳۹۳.

[۲۸۴] ص. - (مؤسسه بوستان کتاب: ۲۲۴۹. کتاب های پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی؛ ۴۵۵. کتاب های مرکز فرهنگ و معارف قرآن؛ ۱۲۴) (قرآن: ۳۲۶. علوم قرآن: ۱۸۹)

ISBN 978- 964 - 09 - 1552 - 3

فهرست نویسی براساس اطلاعات فیبا.

The Characteristics of the Pious in the Mirror of Quran

ص. ع. به انگلیسی:

کتاب نامه: ص. [۲۷۱] - ۲۸۰؛ همچنین به صورت زیرنویس.

۱. مؤنان - جنبه های قرآنی. ۲. نیکوکاران - جنبه های قرآنی. ۳. قرآن - اخلاق. ۴. اخلاق اسلامی. الف. دفتر

تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم. پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی. مرکز فرهنگ و معارف قرآن. ب. دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه

قم. مؤسسه بوستان کتاب. ج. عنوان.

۲۹۷ / ۱۵۹

۵ الف ۸۴ م / ۱۰۴ BP

شماره کتاب شناسی ملی: ۳۶۰۲۳۸۸

۱۳۹۳

سیمای ابرار در آینه قرآن

علی اسلامی (مدبر)

تهیه: پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی
مرکز فرهنگ و معارف قرآن

بیت
۱۳۹۳

بوستان کتاب

سیمای ابرار در آینه قرآن

- نویسنده: علی اسلامی (مدیر)
- تهیه: پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی / مرکز فرهنگ و معارف قرآن
- ناشر: مؤسسه بوستان کتاب
- (مرکز چاپ و نشر دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم)
- لیتوگرافی، چاپ و صحافی: چاپخانه موسسه بوستان کتاب
- نویت چاپ: اول / ۱۳۹۳ • شمارگان: ۱۰۰۰ • قیمت: ۵۰۰۰ تومان

تمامی حقوق © محفوظ است

printed in the Islamic Republic of Iran

- ♦ دفتر مرکزی: قم، خ شهدا (صفائیه)، ص پ ۹۱۷ / ۳۷۱۸۵، تلفن: ۳۷۴۲۱۵۵-۷، فکس: ۳۷۴۲۱۵۴، پست: ۳۷۷۴۳۴۲۶
- ♦ فروشگاه مرکزی: قم، چهارراه شهدا (عرضه ۱۲۰۰۰ عنوان کتاب با همکاری ۱۷۰ ناشر)
- ♦ فروشگاه شماره ۲: تهران، میدان فلسطین، خ طوس، کوچه تبریز، پلاک ۳۰، تلفن: ۸۹۵۶۹۲۲
- ♦ فروشگاه شماره ۳: مشهد، چهارراه خسروی، مجتمع پاس، جنب دفتر تبلیغات اسلامی شعبه خراسان رضوی، تلفن: ۲۲۳۳۶۷۲
- ♦ فروشگاه شماره ۴: اصفهان، چهار راه کرمانی، جنب دفتر تبلیغات اسلامی شعبه اصفهان، تلفن: ۳۲۲۲۰۳۷۰
- ♦ فروشگاه شماره ۵: اصفهان، میدان انقلاب، جنب سینما ساحل، تلفن: ۳۲۲۲۱۷۱۲
- ♦ فروشگاه کودک و نوجوان: قم، چهارراه شهدا، نبش خیابان ارم، تلفن: ۳۷۷۴۳۱۷۹
- ♦ پخش پکتا (پخش کتب اسلامی و انسانی)، تهران، خ انقلاب، بین ابوریحان و فلسطین، بن بست سروش، پلاک ۴، تلفن: ۶۶۹۷۳۲۰۳

اطلاع از تازه های نشر از طریق پیام کوتاه (SMS)، با ارسال شماره همراه خود به ۱۰۰۰۲۱۵۵ و یا ارسال درخواست به:

پست الکترونیک مؤسسه: E-mail: info@bustaneketab.com

جدیدترین آثار مؤسسه و آشنایی بیشتر با آن در وب سایت: <http://www.bustaneketab.com>

با قدردانی از همکاریانی که در تولید این اثر نقش داشته اند:

- اعضای شورای بررسی آثار • دبیر شورای کتاب: جواد آهنگر • ویراستار: ابوالفضل طریقه دار • چکیده عربی: خلیل العصامی • چکیده انگلیسی: یحیی داوری
- فیبا: مصطفی محفوظی • اصلاحات حروف نگاری: مهدیه قرباندوست • صفحه آرا: احمد مؤتمنی • نمونه خوانی: سیدکاظم رضوی • کنترل نمونه خوانی: محمدجواد مصطفوی • کنترل فنی صفحه آرای: سیدرضا موسوی منش • کارشناس طراحی و گرافیک: مسعود نجابتی • طراح جلد: هادی معزی • مدیر تولید: عبدالهادی اشرفی
- اداره آماده سازی: حمید رضا تیموری • اداره چاپخانه: مجید مهدوی و سایر همکاران لیتوگرافی، چاپ و صحافی.

رئیس مؤسسه
اسماعیل اسماعیلی

فهرست مطالب

سخنی با خواننده ۱۱

بخش یکم: مفاهیم و مقدمات

فصل یکم: مفاهیم ۱۷

بسامد واژگانی برّ و ابرار ۱۷

بسامد آیات برّ و ابرار ۱۸

مفهوم شناسی برّ و ابرار ۲۲

برّ و ابرار در فرهنگ قرآن ۲۷

رابطه برّ با تقوا ۳۱

رابطه برّ با خیر ۳۲

رابطه برّ با صله، احسان، صدقه و انفاق ۳۴

رابطه برّ با عمل صالح و طاعت ۳۶

گروه‌واژه برّ ۳۷

حاصل بحث ۳۹

۴۰	واژه های مقابل برّ
۴۰	۱. عدوان
۴۲	۲. فجور
۴۳	۳. جرم
۴۳	۴. غقوق
۴۵	فصل دوم: مصادیق
۴۵	مصادیق برّ در قرآن
۵۳	مصادیق ابرار در قرآن
۵۶	۱ - ۲. پیامبران و امامان معصومین
۶۲	۳. فرشتگان
۶۳	۴. مؤمنان و پرهیزگاران
۶۵	فصل سوم: نیکوکاری از احکام بین المللی اسلام
۶۹	فصل چهارم: دعوت به تعاون بر برّ و تقوا
۶۹	محوری ترین آیه در باره همکاری در نیکی
۸۵	ترویج نیکوکاری
۹۴	نهی از سوگند بر ترک نیکوکاری
۹۶	نجوا درباره نیکوکاری و پروا پیشگی

بخش دوم: اوصاف ابرار

۱۰۱	فصل یکم: باورهای ابرار
۱۰۱	جامع ترین آیه در باره نیکوکاری
۱۰۷	۱. ایمان به مبدأ و معاد
۱۰۹	۲. ایمان به فرشتگان

۱۱۱.....	۳. ایمان به وحی و رسالت و کتب آسمانی
۱۱۶.....	۴. ایمان و پابندی به ولایت و امامت
۱۲۵.....	فصل دوم: اخلاق ابرار
۱۲۵.....	۱. صداقت
۱۲۸.....	۲. پروا پیشگی
۱۳۲.....	۳. وفاداری
۱۳۴.....	۴. شکیبایی
۱۳۹.....	۵. معاد هراسی
۱۴۱.....	۶. اخلاص
۱۴۳.....	۷. ایثار
۱۴۵.....	فصل سوم: رفتار ابرار
۱۴۵.....	۱. نگرش در نشانه های خدا
۱۴۸.....	۲. یاد خدا در هر حال
۱۴۹.....	۳. تفکر در آفرینش الهی
۱۵۰.....	۴. برپاداشتن نماز
۱۵۲.....	۵. اعتراف به هدفداری آفرینش
۱۵۵.....	۶. تسبیح خدای سبحان
۱۵۶.....	۷. پناه بردن به خدا از عذاب
۱۵۸.....	۸. دعا و نیایش با خدا
۱۶۱.....	۹. درخواست بخشایش گناه
۱۶۱.....	۱۰. درخواست مرگ با ابرار
۱۶۴.....	۱۱. درخواست تحقق وعده های الهی

۱۲. درخواست رهایی از رسوایی در قیامت..... ۱۶۴
۱۳. اتفاق محبوب..... ۱۶۷
۱۴. اطعام گرسنگان..... ۱۸۸
۱۵. پرداختن زکات..... ۱۹۳
۱۶. احسان و نیکی به پدر و مادر..... ۱۹۴
- وصف جامع ابرار..... ۱۹۸

بخش سوم: درجات و فرجام ابرار

- فصل یکم: درجات ابرار..... ۲۰۳
- تفاوت کار نیک کردن با نیکوکار بودن..... ۲۰۳
- برترین ابرار..... ۲۰۵
- تفاوت ابرار با مقربان..... ۲۰۷
- فصل دوم: کتاب ابرار..... ۲۱۱
- فصل سوم: نعمت‌های بهشتی ابرار..... ۲۱۵
۱. پیش‌پذیرایی و پاداش الهی..... ۲۱۶
۲. شادابی و شادمانی..... ۲۲۰
۳. مُلک کبیر..... ۲۲۱
۴. چشم‌انداز ابرار..... ۲۲۳
۵. تخت‌های زیبا و فاخر..... ۲۲۹
۶. نوشیدنی بهشتی ابرار..... ۲۳۱
- ا. رحیق مختوم..... ۲۳۱
- ب. آمیزه کافور..... ۲۳۸
- ج. آمیزه زنجبیل..... ۲۴۰

۲۴۰.....	د . شراب طهور.....
۲۴۲.....	۷. جام‌های سیمین بلورین.....
۲۴۳.....	۸. خدمت‌کاران نوجوان و جاوید.....
۲۴۵.....	۹. مصونیت از عذاب قیامت.....
۲۴۶.....	۱۰. پوشاک پرنیانی.....
۲۴۷.....	۱۱. سایه‌ها و هوای معتدل.....
۲۴۸.....	۱۲. میوه‌های رام و دسترس.....
۲۴۹.....	۱۳. زیورهای بهشتی.....
۲۴۹.....	۱۴. همسران پاک و پاکیزه.....
۲۵۱.....	۱۵. قدردانی خدا از ابرار.....
۲۵۳.....	فصل چهارم: آثار نیکی و پاداش نیکوکاران در دنیا و آخرت.....
۲۵۵.....	آثار دنیوی نیکوکاری.....
۲۶۰.....	یاد سپاری دو نکته مهم.....
۲۶۱.....	آثار اخروی نیکوکاری.....
۲۶۴.....	آداب نیکوکاری.....
۲۶۷.....	سزاوارترین مردم به نیکوکاری.....
۲۶۷.....	وظیفه ما در برابر نیکی دیگران.....
۲۶۸.....	همنشینی با نیکوکاران.....
۲۶۹.....	جایگاه ما.....
۲۷۱.....	منابع.....

سخنی با خواننده

قرآن کریم آینه حرمی اسمای حسناى الهی و تجلی گاه صفات جمال و جلال اوست؛ چنان که بزرگ این دار اسمای خدا، امیرمؤمنان حضرت علی بن ابی طالب - علیه افضل صلوات المصلین - درباره آن فرمود: «فتجلى الله لهم سبحانه فى كتابه»^۲ «لقد تجلى الله لخلقه فى كلامه»^۳.

این رسالت نامه نبوی از دیگر سو، سیمای تابناک مخلصان آسمانی یعنی پیامبران و امامان علیهم السلام و دیگر فضیلت مداران الهی مانند مؤمنان و صالحان و صدیقان و شهیدان و شاهدان و شاکران و صابران و سابقان و سائقان و پروا پیشگان و آمران به معروف و ناهیان از منکر و مهاجران و جهادگران و نگهبانان حدود الهی، اصحاب صوم و صلات و زکات و رکوع و سجود و قنوت و حج و اعتکاف و اعتمار، صحابه خشیت و خشوع و توبه و انابه و اشک و شب

۱. آن امام همام درباره خود فرمود: «ما لله عزوجل آية هي اكبر مني» (اصول کافی، ج ۱، ص ۲۰۷؛ نیز ر. ک:

بحار الانوار، ج ۲۳، ص ۲۰۶).

۲. نهج البلاغه، خطبه ۱۴۷.

۳. بحار الانوار، ج ۸۹، ص ۱۰۷.

زنده‌داری و استغفار در سحرگاهان، اهل تفکر و تعقل و تدبّر و همراهان احسان و برّ و انفاق و تصدّق را به زیبایی به تصویر کشیده و باورهایشان را آشکار ساخته و خوی و خلق و منش نهادینه شده در ضمیرشان را بارز کرده و اعمال برخاسته از اخلاص و معرفتشان را تبیین و تفسیر کرده و سرانجام آنان را همچون قدوه‌های سالکان کوی حق شناسانده است.

ابرار قرآنی که نام زیبایشان بر سیمای عنوان این کتاب نقش بسته، نیکان و نیکوکارانی‌اند که فروغ باورها، خُلق‌ها و رفتارهایشان در آینه قرآن تابیده و از این رهگذر در دل‌های ایمان کوی برّ تجلّی کرده و به مدد توفیق الهی، رشحاتی از کوثر فضایلشان که همچون رشحات بهشتیان شمیم مُشک دارد: «اهل الجنة رَشْحُهُم المسك»^۱ در این اثر قرآنی تراویده است.

باری، پیشینه اثری که پیش رو دارید، مقالاتی قرآنی با نام «ابرار» است که در سال ۱۳۸۱ در نخستین جلد *دائرة المعارف قرآن کریم* به چاپ رسید و در یکمین جشنواره مطبوعات و مقالات *دائرة المعارف* های اسلامی حائز رتبه برتر گردید و سپس طرح ارائه آن در قالب تکنگاشتی قرآنی در گروه تفسیر موضوعی مرکز فرهنگ و معارف قرآن به میان آمد و به مدد توفیقات ربّانی همان مقاله، امروز با شاخ و برگِ فزون‌تر و سایه‌ساری گسترده‌تر در بوستان خرم پژوهش‌های قرآنی به بار نشسته و با عنوان «سیمای ابرار در آینه قرآن» به مشتاقان معارف قرآنی عرضه می‌شود.

مقتضای ادب سپاس‌گزاری و حق‌شناسی است که از اندیشمند محترم جناب حجة الاسلام والمسلمین آقای علی اسلامی (مدبّر) مؤلف این اثر وزین و

۱. ای عرقهم کالمسک فی طیب الرائحة. (مجمع‌البحرین، ج ۲، ص ۳۵۳).

پربرکت و نیز از سایر دانشورانی که در پیدایی این اثر کوشیده‌اند قدردانی کنیم؛
به ویژه از:

- اعضای محترم شورای پژوهشی مرکز فرهنگ و معارف قرآن؛

- اعضای محترم شورای علمی گروه تفسیر موضوعی؛

- مدیر محترم گروه تفسیر موضوعی، جناب حجة الاسلام والمسلمین محمد

علی محمدی؛

- ناظر دانشمند این اثر، جناب حجة الاسلام والمسلمین استاد حسن رضائی؛

- ارزیاب گرامی شورای پژوهش جناب حجة الاسلام والمسلمین استاد حبیب

الله احمدی؛

- کارشناس محترم گروه تفسیر موضوعی، جناب آقای مصطفی کریمی.

به امید بهره‌مندی از چشمه‌سار فصاحت برار در دنیا و آخرت.

محمد صادق یوسفی مقدم

مدیر مرکز فرهنگ و معارف قرآن

پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی

دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم